SÄFFLE KOMMUN

Placeringspolicy

Särskilda föreskrifter för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser

Fastställd av kommunfullmäktige
2016-12-19, § 192

1. Övergripande förutsättningar

1.1 Bakgrund och legala förutsättningar

Säffle kommun ”kommunen” har åtaganden för pensioner till anställda och tidigare anställda i kommunen. För pensioner som intjänats efter 1997 (PFA 98) hanteras huvuddelen individuellt av de anställda. För pensioner som upparbetats före 1998 (PA-KL) finns åtaganden som kommer att belasta kommunens ekonomi under mycket lång tid. Kommunen har avsatt kapital (175 miljoner kronor) i syfte att täcka delar av detta pensionsåtagande. Genom att förvalta kapitalet och fördela utbetalningar från kapitalet över tiden utjämnas den framtida årliga belastningen på kommunens ekonomi.

Kommunallagens 8 kap § 3a föreskriver att ”Fullmäktige skall meddela särskilda föreskrifter för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I föreskrifterna skall det anges hur medlen skall förvaltas. Därvid skall tillåten risk vid placering av medlen fastställas. Vidare skall det anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen skall ske. Föreskrifterna skall omprövas så snart det finns skäl för det.”

1.2 Placeringspolicyns syfte och omfattning

Denna policy utgör kommunens särskilda föreskrifter för pensionsmedelsförvaltningen. De av kommunen avsatta medlen ska i första hand täcka åtaganden som upparbetats fram till 1998 (PA-KL).

Syftet med förvaltningen skall vara att skapa förutsättningar för att minska de framtida kostnaderna för kommunens pensionsåtagande. Från 2016 eller den tidpunkt som kommunfullmäktige bestämmer och ca 25 år framåt skall kapitalet kunna användas för att dämpa och utjämna effekterna på kommunens resultat och likviditet till följd av pensionsåtagandet.

Placeringspolicyn skall:

1. Precisera strategiska beslut och riktlinjer kring den långsiktiga förvaltnings-inriktningen och utbetalningar för täckande av delar av pensionsåtagandet.
2. Tydliggöra roller och ansvarsfördelning
3. Fungera som vägledning i det dagliga arbetet för ansvariga personer inom kommunen och för anlitade externa rådgivare/förvaltare.

Denna policy är intern och avser den totala portföljen. Särskilda direktiv med relevanta avsnitt av denna policy skall utformas som en del i avtal med förvaltare när så är påkallat.

2. Målsättning

2.1 Övergripande målsättning

Det finns två övergripande mål med förvaltningen av avsatta medel:

1. att uppnå en god avkastning med betryggande säkerhet

2. att uppnå en jämn och förutsägbar utbetalning av pensionskapitalet över tiden

Med ”god avkastning med betryggande säkerhet” menas att kommunen ska ta finansiella risker i syfte att uppnå en avkastning på fonderat kapital som över tiden genererar en avkastning som överstiger skuldens diskonteringsränta. Därmed bidrar förvaltningen till att minska den finansiella bördan av pensionsåtagandet. Kommunen ska vidare utnyttja tidsfaktorn i åtagandet. Med det menas att kommunen kan acceptera kortfristiga variationer i värdet av tillgångarna, om avkastningen från dessa tillgångar över lång tid (> 10 år) med rimliga antaganden kan förväntas tillföra ett mervärde som motsvarar risken. Detta innebär att vid sjunkande räntenivåer kan en minskad konsolideringsgrad accepteras.

En jämn och förutsägbar utbetalningstakt är viktig för att uppnå stabilitet i förutsättningarna för den årliga driften.

2.2 Måluppfyllelse: Övergripande strategi

För att uppnå målsättningarna har kommunen utvecklat en matchningsstrategi. Strategin anger hur de fonderade tillgångarna ska tas i anspråk för att hantera åtagandet. Skuldens struktur innebär en särskilt ansträngande utbetalningsperiod under åren 2020-2030, för att därefter lätta.

Steg ett i strategin är att fastslå ett långsiktigt tak för den årliga pensionsbelastningen avseende den gamla skulden (”maximibelopp”) i reala termer. Beräknade kostnader över taket ska säkerställas av det avsatta pensionskapitalet. Nuvärdet av utbetalningarna som överstiger taket ska matchas med de medel som avsatts.

Steg 2: För att säkerställa ett utrymme att ta risk sätts den initiala konsolideringsgraden till 100%. Det innebär att tillgångarnas värde, inklusive förväntad avkastning, motsvarar nuvärdet av skulden. Matchningen baseras på värdet av tillgångarna per den 31/8 2016 samt nuvärdet av den gamla skulden såsom pensionsadministratören, Skandikon, beräknat den i långtidsberäkningen.

Steg 3: En femårig utbetalningsplan preciseras som anger det årliga belopp som skall realiseras från pensionskapitalet och läggas till driftsbudgeten under perioden 2017-2021.

Om inget oförutsett inträffar görs en förnyad analys efter fem år, där den kommande femårsperiodens utbetalningsnivåer fastslås.

3. Organisation och ansvarsfördelning

3.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige svarar för de övergripande besluten avseende pensionsmedelsförvaltningen, främst genom att fastställa placeringspolicyn.

3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är formell medelsförvaltare och delegerar kommunfullmäktiges operativa förvaltningsuppdrag till ekonomiavdelningen/ekonomichefen. Kommunstyrelsen är ansvarig för strategiska frågeställningar.

Kommunstyrelsens ansvar omfattar:

1. Beredning av placeringspolicyn, för beslut i kommunfullmäktige
2. Säkerställande att förvaltningen sker i överensstämmelse med placeringspolicyn och gällande lagar
3. Löpande utvärdering av förvaltningen i förhållande till fastställda förvaltningsmål

3.3 Ekonomichefens ansvar

Det är ekonomichefens ansvar att

1. Placeringspolicyn efterlevs
2. Utforma förvaltningsinriktning inom ramen för policyn (t ex beslut om aktiv/passiv förvaltning, blandmandat eller specialistmandat, etc.)
3. Finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för denna placeringspolicy och gällande delegation
4. Löpande rapportera till kommunstyrelsen om utfallet i förvaltningen och portföljernas exponering i relation till fastställda limiter.
5. Genomföra förändringar avseende förvaltare, investeringar och andra uppdrag inom ramen för placeringspolicyn.
6. Initiera, bereda och genomföra förändringar av placeringspolicyn.
7. Följa upp efterlevnad av placeringsdirektiv och avtal.
8. Företräda kommunen gentemot externa motparter.
9. I övriga fall rapportera till kommunstyrelsen rörande omständigheter som påverkar förvaltningen av portföljerna.

3.4 Attestinstruktion

Förutom ovanstående ansvarsfördelning gäller kommunens ordinarie attestreglemente.

4. Placeringsriktlinjer

4.1 Förvaltningsfilosofi

Kommunens förvaltningsmål skall uppnås med följande principiella riktlinjer för förvaltningen:

1. Helhetsansvar
   Kommunen har ett helhetsansvar för skulder och tillgångar som härrör till pensionsmedelsförvaltningen. Det åvilar kommunens företrädare att sköta den riskhantering, tillgångsallokering, m m, som följer med detta ansvar.

2. Matchning
   Normalportföljen som anges nedan är framtagen för att ge utrymme för att minska belastningen på kommunens ekonomi med anledning av pensionsåtagandet. Det innebär att risken för tillgångsportföljen anpassats till kommunens skuldprofil och risktolerans.

3. Diversifiering
   Tillgångsförvaltningen skall utformas för att säkerställa en bra diversifiering inom och mellan de tillgångar som ingår i portföljen, i syfte att uppnå en effektiv riskspridning.

4. Långsiktighet
   Investeringar på finansiella marknader innebär risker. I en väldiversifierad portfölj är risken främst relaterad till att tillgångarna på de marknader som kommunen investerar i fluktuerar i värde. Eftersom huvuddelen av kommunens pensionsåtagande ännu ligger långt fram i tiden är kortfristiga svängningar i portföljvärdet mindre relevant.

4.2 Tillåtna tillgångsslag och riktlinjer

Portföljens medel får placeras i följande tillgångsslag:

- Räntebärande värdepapper *(4.2.1)*
- Aktier och andra värdepapper som kan jämställas med aktier *(4.2.2)*
- Alternativa tillgångar: Investeringar som ej ryms i punkterna ovan, t ex absolutavkastande tillgångar (ex: hedgefonder), reala tillgångar (ex: fastigheter, råvaror), eller motsvarande *(4.2.3)*.

Strukturerade produkter skall hänföras till det tillgångsslag som exponeringen i huvudsak avser. Likvida medel skall inte hållas annat som transaktionslikviditet inom respektive tillgångsslag.

4.2.1 Räntebärande värdepapper

Kommunen har valt att inte matcha åtagandets skuldstruktur med motsvarande duration och löptidsstruktur i portföljen av räntebärande värdepapper av två skäl. För det första täcker avsättningarna endast en mindre del av kommunens totala åtaganden. För det andra har åtagandet mycket lång löptid med jämn förfallostruktur, vilket inte är möjligt att matcha med svenska noterade räntebärande värdepapper. Det finns f n endast ett fåtal nominella och reala statsobligationer med löptid överstigande 10 år. I den valda strategin syftar därför aktieportföljen till att matcha det långfristiga reala åtagandet, medan ränteportföljen ur ett löptidperspektiv snarare skall matcha kortfristiga (<10 år) åtaganden. Ränteportföljen skall därför ha en duration som understiger 10 år, och sträva efter att ha en jämn löptidsstruktur.

Kreditrisk definieras som risken att utfärdaren av ett finansiellt kontrakt inte fullgör sina förpliktelser, exempelvis inte betalar tillbaka nominellt belopp vid kontraktets förfall. Kommunen skall hantera kreditrisken genom att investera i väldiversifierade fonder där de

ingående räntebärande värdepappren huvudsakligen har en kreditrating motsvarande BB eller bättre.

Innehav i räntebärande värdepapper noterad i annan valuta än SEK skall valutasäkras.

4.2.2 Aktier och aktierelaterade instrument

Kommunens aktieplaceringar ska ske genom diskretionär portföljförvaltning eller genom placering i väldiversifierade fonder som uppfyller följande kriterier:

Investering skall endast ske i börsnoterade aktier. Med börsnoterade aktier avses aktier som är föremål för regelbunden handel på auktoriserad marknadsplats öppen för allmänheten och under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande utländsk myndighet (behörigt organ). Onoterade aktier förekomma indirekt genom fonder och då maximalt uppgå till 3 % av aktieportföljen.

En enskild emittent får inte utgöra mer än 10 % av den totala aktieportföljen.

Aktieinnehav noterad i utländsk valuta valutasäkras normalt inte.

4.2.3 Alternativa tillgångar

Syftet med alternativa tillgångar är dels att få exponering mot absolutavkastande strategier, dels att skapa riskspridning i portföljen i syfte att minska den totala risken och höja den riskjusterade avkastningen. Kommunen skall, som en generell regel, eftersträva en god diversifiering genom att investera i flera olika marknader, strategier och förvaltare.

Inriktningen för de investeringar som görs är att de skall:

- Uppvisa låg korrelation till traditionella aktieplaceringar
- Ha en förväntad positiv avkastning och en historisk risknivå (mätt som volatilitet) som är lägre än aktiemarknaden.

Med alternativa tillgångar avses t ex absolutavkastande fonder, fastigheter och råvaror.

Investeringar i alternativa tillgångar skall, så långt det är möjligt, ske i fonder eller i strukturerade instrument, för att minimera administrationen och de operativa riskerna.

Investeringar i hedgefonder får endast göras genom fond-i-fondlösningar.

Innehav noterad i annan valuta än SEK valutasäkras i normalfallet.

4.3 Allokering

Normalportföljen anger den totala portföljens strategiska, långsiktiga fördelning mellan tillgångsslag. Vid beräkning av vikterna skall tillgångarnas aktuella marknadsvärde utgöra utgångspunkt. Fördelning (uttryckt i SEK) skall gälla totalt för portföljen.

Tillgångsslag	min	Normal	max
Räntor och alternativa tillgångar	**20**	**40**	**60**
Räntebärande värdepapper	*0*	*30*	*60*
Alternativa tillgångar	*0*	*10*	*20*
Aktier	**40**	**60**	**80**
Svenska aktier	*0*	*30*	*60*
Utländska aktier	*0*	*30*	*40*

Taktisk allokering innebär kortfristiga avvikelser från normalportföljen. Det finns två alternativ för hanteringen av den taktiska allokeringen:

1. Passiv taktisk allokering: Portföljvikterna rebalanseras tillbaks till normalvikter vid vissa förutbestämda tidpunkter, exempelvis årsvis, samt om limiter överskrids

2. Aktiv taktisk allokering: Portföljvikterna justeras löpande i syfte att tillvarata möjlighet till meravkastning och/eller minska på risken för att skydda portföljen för eventuella värdeminskningar

Vid val av aktiv taktisk allokering kan extern rådgivare eller förvaltare anlitas för sådan tjänst. Val av strategi för taktisk allokering kan variera över tiden.

4.4 Övriga riskbegränsningar

4.4.1 Motparter

Godkända motparter vid transaktioner med portföljernas noterade tillgångar är:
- Institut som har Finansinspektionens tillstånd för utförande av order avseende finansiella instrument på kunders uppdrag.
- Annan svensk juridisk person som enligt lag eller förordning har tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn.
- Utländska institutioner som har tillstånd liknande det som anges i ovanstående punkter och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

Vid investeringar i strukturerade OTC-instrument, private placements eller motsvarande skall dessa genomföras via etablerade finansiella institutioner med hög kreditvärdighet.

4.4.2 Förvaltare

Kommunen ska placera kapitalet i fonder eller använda diskretionär förvaltning. Fondförvaltare skall ha erforderliga tillstånd från Finansinspektionen.

Utländsk förvaltare skall ha tillstånd motsvarande de som anges ovan och stå under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

4.4.3 Förvar

Portföljernas tillgångar skall förvaras hos:

1. Institut som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapper för förvaring.

2. Utländska institutioner som har tillstånd motsvarande det som anges i punkt 1 och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

Andelar i investeringsfonder registreras dock normalt hos fondbolaget utan leverans till institut.

4.4.4 Belåning

Kommunen får ej belåna portföljens tillgångar med undantag för sådan belåning som följer av handel med derivatinstrument samt för sådan tillfällig belåning som följer av gällande likvidschema i samband med värdepappersaffärer.

4.4.5 Aktielån och blankning

Aktielån är tillåtet om det sker på för branschen sedvanliga villkor och säkerhetskrav. Blankning av lånade aktier får inte ske, annat än av anlitad hedgefond eller förvaltare inom ramen för dess normala investeringsverksamhet, fondbestämmelser och avtal.

4.4.6 Valutarisk

Värdet av placeringar i utländska valutor sjunker i värde vid försvagning av placeringsvalutan, eller vid en förstärkning av den svenska valutan. Utländska aktieinnehav valutasäkras normalt inte. Ränteplaceringar och alternativa tillgångar skall i normalfallet vara valutasäkrade.

4.4.7 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär att ett finansiellt instrument eller annan tillgång inte kan avyttras eller förvärvas vid avsedd tidpunkt utan större prisreduktion eller att transaktionen medför stora kostnader. Likviditetsrisken förekommer främst i icke-standardiserade finansiella instrument som inte är föremål för börshandel eller clearing via clearingorganisation, såsom strukturerade produkter.

Kommunens tillgångar skall i huvudsak vara noterade, det vill säga vara föremål för regelbunden handel på börs eller annan reglerad marknadsplats som är öppen för allmänheten och som står under tillsyn av tillsynsmyndighet. Här avses även fonder som huvudsakligen investerar i noterade bolag och som är föremål för frekvent handel.

Maximalt 30% av portföljen kan vara placerad i strukturerade produkter. Dessa investeringar ska vara ett komplement till den övriga portföljen och ska avse marknader och tillgångsslag som omfattas av strategin. Alternativa innehav skall i normalfallet kunna avyttras inom tre månader.

4.4.8 Derivatinstrument

Kommunen skall inte vara motpart i finansiella derivatavtal.

5. Etiska riktlinjer

Kommunen vill verka för en hållbar samhällsutveckling och strävar därför efter att kombinera god avkastning och hållbara placeringar. Kommunen utgår därför från nationella beslut avseende lagar och regler som rör en hållbar samhällsutveckling och att kommunens alla motparter efterlever dessa. Det innebär också att direkta placeringar endast får göras i företag som på ett godtagbart sätt följer kraven i de internationella konventioner som Sverige har undertecknat. Med andra ord innefattar en hållbar samhällsutveckling ett stort antal områden, b la ansvar för miljö, arbetsrätt, mänskliga rättigheter, vapen och företagande.

Företagen har ett eget ansvar att följa konventionernas normer oavsett om konventionerna riktar sig till stater eller enskilda och oavsett om de länder där företagen verkar är bundna av konventionerna eller har en svagare rättighetslagstiftning.

De konventioner som avses är främst

- konventioner om de mänskliga rättigheterna,
- barnkonventionen,
- ILO-konventionerna,
- internationella miljökonventioner samt
- konventioner mot mutor och korruption.

Vid placering i fonder krävs att fondernas investeringsinriktning i allt väsentligt överensstämmer med kommunens etiska riktlinjer.

6. Uppföljning och rapportering

6.1 Inriktning för uppföljningen

Uppföljningen avser att mäta portföljens värdeutveckling i förhållande till pensionsskulden, och det i avsnitt 2 prognostiserade maximibeloppet för täckande av framtida pensionsutbetalningar. Därutöver till att utvärdera utfallet av förvaltningen i förhållande till relevanta jämförelseindex.

6.2 Uppföljning av pensionsåtagande

En gång per år inhämtas aktuell uppgift om ansvarsförbindelsen från kommunens pensionsadministratör. Utvecklingen i förhållande till prognosen utvärderas och kommenteras i kommunens årsredovisning.

6.3 Förvaltningsrapport

Kommunen skall löpande under året, med jämna intervall, sammanställa en rapport över förvaltningsutfallet med åtminstone följande innehåll:

- Aktuell värdering av tillgångar i förhållande till pensionsåtagandet
- Tillgångsportföljens totala avkastning under perioden, under året och sedan start.

- Procentuell fördelning på olika tillgångsslag.
- Utvärdering av delportföljer/förvaltare mot jämförelseindex, med tillämpning av vedertagna nyckeltal och riskmått
- Utvärdering av totalportföljen i förhållande till normalportfölj (se tabell 4.3)

6.4 Årsrapport

En årsrapport över pensionsmedelsförvaltningen skall lämnas till kommunstyrelsen. Utöver innehållet i 6.3 skall rapporten innehålla en redogörelse över det gångna årets placeringsverksamhet samt en bedömning av det kommande årets utveckling.

Det övergripande förvaltningsmålet, enligt avsnitt 2, skall uppdateras med aktuell siffra med hänsyn tagen till de uttag som gjorts från pensionsportföljen under året samt den nya underliggande värderingen av pensionsåtagandet som erhållits från pensionsadministratören.

6.5 Utvärdering av delportföljer/ förvaltare

Förvaltningsresultatet skall utvärderas mot relevanta index som mäter utvecklingen på de marknader där investeringar görs. I tabellen anges relevanta index för delportföljerna.

Tillgångsslag	Index
Svenska räntebärande vp	Handelsbanken Sweden All eller motsvarande
Alternativa investeringar	SSVX90d + 2%
Svenska aktier	Six Portfolio Return Index eller motsvarande
Utländska aktier	MSCI World NDR eller motsvarande*

* Eller motsvarande lands- eller regionindex, där det är relevant

Totalportföljen ska jämföras med ett sammanvägt index av ovanstående delindex. Sammanvägningen baseras på aktuell normalvikt för totalportföljen.

ORDLISTA

Duration	Kan beskrivas som den räntebärande portföljens vägda genomsnittliga återstående löptid. Durationen bestäms av obligationernas och kupongernas återstående löptid, kupongernas storlek samt räntenivån. Ju högre värde desto mer känslig är portföljen för förändringar i marknadsräntan. Durationen för en s k nollkupongsobligation är lika med dess löptid och för en kupongobligation lägre än dess löptid.
Diversifiering	Ett grundläggande begrepp i modern portföljteori. Bygger på att den samlade risken när två tillgångar läggs ihop är mindre än summan av riskerna i de enskilda tillgångarna var för sig. Genom att placera kapitalet i fler olika tillgångar och hos förvaltare med olika förvaltningsstil erhålls diversifiering, d v s riskspridning.
Exponering	Det värde, uttryckt i kronor eller i procent av den totala portföljen, som förändras p g a förändringar i kursen/räntan på ett värdepapper.
Hedgefond	Ett samlingsbegrepp för många olika typer av förvaltningsinriktningar, med vissa gemensamma drag: Absoluta avkastningsmål, låg korrelation till traditionella tillgångar (aktier, räntebärande värdepapper) och mycket vida, okonventionella placeringsregler (belåning, derivat, korta positioner). Bidrar till diversifiering i en portfölj.
Index, jämförelseindex	Mått på en marknads eller delmarknads värde, t ex SIX Portfolio Return Index (svenska aktier) och Handelsbanken Sweden All (svenska nominella räntor).
Investeringsfond	Fond som förvaltar aktier och andra värdepapper och som administreras av särskilt fondbolag. Fonden ägs av andelsägarna, vilket betyder att förvaltaren inte under några omständigheter kan använda fondens tillgångar för att täcka förluster i förvaltarens verksamhet. En fond som är registrerad i Sverige står under Finansinspektionens tillsyn och följer den svenska fondlagstiftningen. Inom EU finns ett särskilt direktiv som gäller fondverksamhet (UCITS). Det gör att fondlagstiftningen i de olika EU-länderna i stort överensstämmer. I länder utanför EU kan det dock finnas stora avvikelser i regelverken. Det finns två typer av investeringsfonder, specialfonder och värdepappersfonder. Specialfonder har friare placeringsbestämmelser, och vänder sig oftast till professionella investerare (hedgefonder är oftast specialfonder). Värdepappersfonder styrs av EUs UCITS-direktiv.
Likvida medel	Likvida medel definieras som kassamedel, medel på depåkonto, bankräkning, dagsinlåning, specialinlåning samt sådana kortfristiga räntepapper som förvärvats i syfte att utgöra en likvid placering.
Likviditet	Mått på omfattningen av handeln, eller omsättningen, i ett instrument eller på en marknad. Även benämning för kassamedel.
Likvidschema	När ett värdepapper omsätts finns i normala fall standardiserade tidpunkter mellan avslutsdag och likviddag.
Obligation	Skuldebrev med löptid (ursprungligen) över ett år.
Rating, ratingkategorier	En rating är en relativ bedömning av en emittents förmåga att i tid infria sina betalningsförpliktelser. En rating avser i regel ett givet låneprogram eller annan given skuldförpliktelse och är en uppskattning av kredittagarens förmåga till en tidsmässigt korrekt återbetalning av emitterat papper i programmet. En rating kan dock även avse en viss emittents förmåga att

	fullgöra alla sina betalningsförpliktelser. Internationellt förekommer rating bland annat från Moody's och Standard & Poor's.
Standardavvikelse	Statistiskt mått på hur kraftigt värdet på en tillgång (värdepapper, portfölj) eller en marknad fluktuerar över tiden (även kallat volatilitet).
Teckningsoptioner	Optioner som ges ut i samband med optionslån och som innebär rätt att delta i en framtida nyemission av aktier.
Termin	Ömsesidigt förpliktande avtal mellan två parter om köp och försäljning av en viss mängd av en viss vara med likvid vid en bestämd framtida tidpunkt. Exempel på sådan termin är aktie-, ränte- och indextermin.
Tillgångsslag	Räntebärande värdepapper och aktier är två exempel på tillgångsslag.
Valutarisk	Risken att tillgångar noterade i utländsk valuta faller i värde mätt i egen valuta p g a att den egna valutan stiger/utländska valutan faller.